

PROGRAM WSPÓŁPRACY
Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami
prowadzącymi działalność pożytku publicznego
na lata **2022-2027**

Olsztyn, listopad 2021 r.

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie: założenia Programu współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2022-2027.....	3
2. Kapitał społeczny i sektor pozarządowy w kraju i regionie w świetle wybranych badań i analiz.....	6
3. Analiza SWOT „Kapitał społeczny województwa warmińsko-mazurskiego kontekście rozwoju sektora obywatelskiego”	12
4. Cel główny programu	15
5. Zakres przedmiotowy programu, priorytetowe zadania publiczne	15
6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie infrastruktury współpracy , tworzenia warunków do społecznej aktywności – cele szczegółowe i zadania	18
7. Sposób realizacji programu	24
8. Sposób oceny realizacji programu	26
9. Finansowanie programu	26
10. Informacja o sposobie tworzenia programu oraz przebiegu jego konsultacji	27

1. WPROWADZENIE:

założenia Programu współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2022-2027.

Wieloletni program współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (zwanymi w dalszej części dokumentu „organizacjami pozarządowymi”) jest opracowany na podstawie art. 5a ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Jest to drugi wieloletni program współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Pierwszy obowiązywał w latach 2016-2021 i był przede wszystkim odpowiedzią na potrzebę spojrzenia i zaplanowania współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z partnerami społecznymi w perspektywie wieloletniej oraz stworzenia strategii współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi w kierunku wzmocnienia sektora obywatelskiego regionu.

Okres realizacji drugiego programu to lata 2022-2027, a więc czas, kiedy w regionie będzie wdrażany kolejny już regionalny program Województwa Warmińsko-Mazurskiego, którego realizacja w latach 2021-2027 dofinansowywana będzie ze środków Unii Europejskiej. Stąd też realizacja programu ma przyczynić się do **wzmocnienia kapitału społecznego regionu**, którego ważnym elementem są organizacje pozarządowe oraz osoby i grupy nieformalne zaangażowane w sprawy pożytku publicznego, w tym w realizację usług publicznych. Konieczne jest jak najlepsze wykorzystanie istniejących już oraz posiadanych przez partnerów zasobów dla rozwoju regionu oraz jego społeczności lokalnych, a także wzmocnienie w tym kierunku potencjału partnerów społecznych.

Podstawowym dokumentem, z którego wynikają cele i zadania współpracy jest *Warmińsko-Mazurskie 2030 Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego.*

Wieloletni program współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi nawiązuje bezpośrednio do celów i kierunków działań strategii rozwoju województwa, w szczególności w zakresie:

celu strategicznego: Mocne fundamenty

celu operacyjnego: Silny kapitał społeczny

celu strategicznego: Kompetencje przyszłości

celu operacyjnego: Użyteczne kwalifikacje i kompetencje

celu strategicznego: Kreatywna aktywność

celu operacyjnego: Inspirująca twórczość

celu operacyjnego: Efektywna współpraca

Program jest m.in. odpowiedzią na następujące słabe strony regionu wskazane w strategii:

- 1) **Słaba tożsamość regionalna** – szczególnie młodzi i wykształceni nie widzą przyszłości w regionie; niski poziom wiedzy o dziedzictwie regionalnym;
- 2) **Deficyty współpracy** – niedostateczna współpraca zarówno między poszczególnymi środowiskami „poczwórnej helisy” (biznes-administracja-nauka-organizacje społeczne), jak i wewnątrz tych środowisk; słabo rozwinięty kapitał społeczny i kompetencje społeczne;
- 3) **Niska dostępność odpowiednich usług** – słaba dostępność usług publicznych, zbyt mały zakres usług dla starzejącego się społeczeństwa, osób przewlekle i nieuleczalnie chorych;
- 4) **Problemy rozwojowe organizacji społecznych** – niski potencjał organizacji społecznych (w tym organizacji pozarządowych), słabe wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych.

Wg danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie, na dzień 31 grudnia 2020 r. w regionie zarejestrowanych było ogółem 5180 stowarzyszeń i organizacji społecznych i 763 fundacji – łącznie 5943 podmiotów. Włączając do powyższej liczby kościoły katolicki (642), inne kościoły i związki wyznaniowe (105) oraz koła gospodyń wiejskich (349), to podmiotów społecznych w regionie, zarejestrowanych, jest ok. 7039. Należy przy tym podkreślić różną aktywność organizacji. Szacuje się, że aktywnych jest ok. 60-70% podmiotów zarejestrowanych, przy czym należy wziąć pod uwagę, że okres pandemii spowodował znaczne ograniczenie działalności wielu z nich.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego współpracuje z organizacjami pozarządowymi w następujących obszarach:

OBSZAR I: Włączanie organizacji pozarządowych w tworzenie polityk publicznych.

OBSZAR II: Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań publicznych.

OBSZAR III: Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie infrastruktury współpracy, tworzenia warunków do społecznej aktywności.

Co roku Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego uchwała roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi stanowiący przede wszystkim wykaz zadań szczegółowych w zakresie priorytetowych zadań publicznych (wskazanych w programie wieloletnim) oraz form współpracy z partnerami społecznymi w danym roku.

Współpraca przebiega głównie w formie zlecenia zadań publicznych samorządu województwa organizacjom pozarządowym.

Niżej umieszczona tabela ukazuje wysokość środków finansowych przekazanych przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego organizacjom pozarządowym na realizację zadań z zakresu pożytku publicznego w latach 2011-2020.

Zlecenie zadań nie jest jedyną formą współpracy. Odbywa się ona również poprzez współpracę przy realizacji wspólnych przedsięwzięć, konferencji, szkoleń, wydarzeń, w ramach budżetów własnych samorządu i organizacji. Jest to również współdziałanie w ramach zespołów opiniotawczo-doradczych i inicjatywnych oraz grup roboczych, których co roku funkcjonuje w samorządzie województwa ponad 50. Od 2011 r. aktywnie działa powołana na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie Rada Działalności Pożytku Publicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Ważnym elementem rozwoju sektora pozarządowego są działania w zakresie rozwoju ekonomii społecznej w województwie realizowane głównie w ramach projektu systemowego dofinansowanego ze środków UE Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej.

TABELA: Środki finansowe z budżetu Województwa przekazane organizacjom pozarządowym na realizację zadań zleconych (dotacje), liczba zawartych umów oraz złożonych ofert konkursowych.

LATA:	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kwota z budżetu Województwa przekazana na realizację zadań zleconych organizacjom pozarządowym (w zł)	5 805 602	4 309 915	4 325 540	5 848 369	5 006 265	4 721 064	4 664 912	4 600 620	5 142 516	4 677 637
Liczba ofert złożonych przez organizacje pozarządowe głównie w ramach otwartych konkursów ofert	646	741	572	671	609	550	543	464	519	568
Liczba umów zawartych z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań Samorządu Województwa	293	252	239	314	264	261	286	277	280	208

Inne formy współpracy to w szczególności: nieodpłatne udostępnianie sal będących w zasobach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego i jednostek organizacyjnych samorządu na potrzeby spotkań organizowanych przez organizacje pozarządowe, korzystanie z materiałów promocyjnych, zamieszczanie informacji o działaniach partnera na stronach internetowych, współpraca przy realizacji projektów partnerskich, wzajemne informowanie się o prowadzonej działalności – uczestnictwo w wydarzeniach organizowanych przez partnerów, współpraca w ramach działalności międzynarodowej.

Szczególne miejsce we współpracy z Samorządem Województwa zajmuje Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, jako reprezentacja wojewódzka organizacji pozarządowych. Rada składa się z reprezentantów organizacji pozarządowych z powiatów województwa – głównie przedstawicieli powiatowych rad organizacji pozarządowych, związków stowarzyszeń, organizacji i innych podmiotów sektora pozarządowego o zasięgu wojewódzkim.

Szczegółowe informacje nt. współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi zawierane są w corocznych sprawozdaniach z realizacji programów współpracy. Dokumenty te są dostępne w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

2. Kapitał społeczny i sektor pozarządowy w kraju i regionie w świetle wybranych badań i analiz

Pojęcie „kapitału społecznego” nie jest ściśle określone. Zgodnie z definicją prezentowaną w Diagnozie społecznej 2013, obejmuje ono wszystko, co decyduje o zdrowych relacjach społecznych, dbaniu o dobro wspólne i współpracy. Jest to zjawisko kulturowe i obejmuje obywatelskie nastawienie członków społeczeństwa, normy społeczne wspierające działania wspólne oraz zaufanie interpersonalne oraz zaufanie obywateli do instytucji publicznych. Sieci społeczne regulowane normami moralnymi i zwyczajem (a nie, lub nie tylko, formalnymi zasadami prawa), które wiążą jednostkę ze społeczeństwem w sposób umożliwiający jej współdziałanie z innymi dla dobra wspólnego.

Kapitał społeczny stanowi istotę społeczeństwa obywatelskiego, z pewnością zaś społeczeństwa efektywnego rozwojowo (Janusz Czapiński, Tomasz Panek, Diagnoza społeczna 2013, str. 320). Stawiany jest on często wśród czynników decydujących o rozwoju, w tym rozwoju gospodarczym - poprzez integrację i solidarność społeczną – przeciwdziałając wykluczeniu i dyskryminacji, uzupełnia niewydolność instytucji publicznych, zapewnia kontrolę społeczną, buduje i chroni kulturę lokalną przed jej komercjalizacją.

Według Roberta Putmana (...) „kapitał społeczny to te elementy życia społecznego – sieci, normy i zaufanie – które umożliwiają członkom społeczeństwa bardziej skuteczne osiąganie ich celów. Dlatego kapitał społeczny można traktować jako zasób niezbędny do sprawnego funkcjonowania relacji społeczno-gospodarczych. Jest on (...) ważnym czynnikiem rozwoju, wpływającym pozytywnie na sprawne funkcjonowanie systemów gospodarczych, politycznych czy szerzej społecznych.(...). Aktywność w organizacjach ułatwiająca współpracę na szczeblu lokalnym oraz ogólne zaufanie do ludzi jest istotnym czynnikiem budującym kapitał społeczny.”

Z dokumentu: *Warmińsko-Mazurskie 2030 Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego*: „**poziom kapitału społecznego w województwie jest nadal dość niski**. W ostatniej Diagnozie społecznej warmińsko-mazurskie uplasowało się pod względem wartości kapitału społecznego na 12. miejscu wśród polskich województw”.

Na podstawie raportu GUS: „Jakość życia i kapitał społeczny w Polsce. Wyniki Badania spójności społecznej 2018” można stwierdzić, że poziom kapitału społecznego w Polsce w roku 2018 w stosunku do roku 2015 praktycznie nie zmienił się.

W Polsce najsilniejszym elementem sieciowego kapitału społecznego jest kapitał rodzinny. Polacy częściej budują głębsze relacje z członkami swoich rodzin niż z kolegami czy znajomymi. W najmniejszym stopniu angażują się w uczestnictwo w organizacjach społecznych.

Według wspomnianego wyżej raportu GUS znakomita większość mieszkańców Polski nie angażowała się wcale lub w małym stopniu w aktywność w organizacjach społecznych. Najwyższy odsetek osób w wieku 16 i więcej lat dotyczył poziomu bardzo niskiego lub braku występowania kapitału stowarzyszeniowego (prawie 80%). Co siódma osoba uczestniczyła w jednym typie organizacji społecznych, a co dwudziesta szósta w dwóch typach organizacji (średni poziom kapitału stowarzyszeniowego). **Występowanie wysokiego lub bardzo wysokiego poziomu kapitału stowarzyszeniowego dotyczyło niecałych 2% osób**. Przy czym uczestnictwo w organizacjach społecznych rośnie wraz z wielkością miejscowości zamieszkania, wielkością dochodów, wykształcenia.

Z uwagi na treści zawarte w programie współpracy należy również przytoczyć zakres wspierania organizacji pozarządowych przez mieszkańców wykazany w badaniach. Popularną formą było wrzucanie pieniędzy do puszek, co uczyniło ok. 51% osób w wieku 16 lat i więcej w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Relatywnie częstą formą wsparcia na

rzecz organizacji społecznych okazał się też płatny SMS (ok. 24%) oraz przekaz pocztowy lub przelew na konto organizacji (blisko 12%), zakup cegiełek (5,6%), zakup biletu na koncert charytatywny lub zakup na aukcji charytatywnej (3,5%), inne formy wsparcia (1,5%), obciążenie karty kredytowej lub bankomatowej (1,4%), wpłata w kasie organizacji (0,9%), potrącenie składek z pensji (0,6%).

Zróznicowany był również poziom zaufania interpersonalnego. Niemal powszechnym zaufaniem cieszyli się członkowie najbliższej rodziny, minimalnie niższym znajomi i przyjaciele (94–98%). W relacjach ze współpracownikami i sąsiadami również dominowało zaufanie. Wobec osób nieznanymi przeważał brak zaufania. Osobom nieznanym ufała w 2018 r. tylko jedna trzecia społeczeństwa. W porównaniu do 2015 r. w 2018 r. wzrosło zaufanie społeczne do większości instytucji życia publicznego, najbardziej do władz lokalnych i rządu. Spadło natomiast zaufanie do osób nieznanymi. Prawie nie zmienił się poziom zaufania ogólnego. W 2018 r. zdecydowana większość mieszkańców Polski – 8 na 10 osób w wieku co najmniej 16 lat – miała zaufanie do ludzi ogólnie rzecz biorąc. W grupie tej wyraźnie dominowały jednak osoby „raczej ufające” (7 na 10 osób) nad osobami „zdecydowanie mającymi zaufanie”.

Niezmiennie, jeśli weźmiemy pod uwagę poprzednią edycję badania w 2015 r., nadal najważniejszą wartością dla większości mieszkańców Polski w wieku 16 lat i więcej było zdrowie (ponad 66% osób). Relatywnie często też wskazywano na szczęście rodzinne i rodzinę (ok. 22%).

W Raporcie końcowym: „Ewaluacja Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020” czytamy: „Niski poziom kapitału społecznego oraz słabość społeczeństwa obywatelskiego w kraju oraz w regionie, stanowi jedną z istotnych przeszkód rozwoju (...) Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, jak również budowa kapitału społecznego, są niezwykle istotnym i jednocześnie trudnym wyzwaniem (...) można wskazać trzy obszary, w których organizacje pozarządowe mogą wzmacniać społeczeństwo obywatelskie, przyczyniając się jednocześnie do rozwoju województwa:

1) działania wspierające rozwój lokalny, spójność społeczną i rozwiązywanie problemów społecznych, ułatwiające dostosowanie do przemian gospodarczych i samodzielne rozwiązywanie problemów przez społeczności; współpraca w tym zakresie może być realizowana nie tylko poprzez zlecenie zadań publicznych, ale także poprzez wspólne poszukiwanie rozwiązań oraz wspólne lub komplementarne inicjatywy na poziomie regionalnym i lokalnym;

2) ułatwienie przeprowadzania inwestycji infrastrukturalnych (...) dzięki włączeniu organizacji do współpracy na wczesnym etapie, ogranicza się ryzyko późniejszych protestów społecznych (...);

3) współpraca robocza władz regionalnych i lokalnych oraz organizacji pozarządowych i przedstawicieli nauki, mająca na celu diagnozę przyczyn niskiego poziomu kapitału społecznego, w odniesieniu do specyfiki regionu (takich jak skutki powojennych migracji czy wielokulturowość) oraz wspólne zaprojektowanie adekwatnych kierunków działań wzmacniających kapitał społeczny, postawy przedsiębiorcze i innowacyjne (tego rodzaju działania mogą być realizowane przez organizacje pozarządowe).

Ponadto, współpraca może zwiększyć adekwatność i skuteczność wsparcia dla organizacji pozarządowych, dzięki pogłębionej diagnozie ich potrzeb”.

Z Diagnozy strategicznej województwa warmińsko-mazurskiego (2018):

„Kapitał społeczny, a w szczególności wynikające z niego zaufanie i potencjał współpracy traktowane są od wielu lat jako silne fundamenty procesów rozwoju”. Wymieniono jako trend

globalny: „współzarządzanie jako odpowiedź na problemy na poziomie regionalnym i lokalnym” oraz wskazywane na poziomie polityk krajowych i UE: „tworzenie warunków systemowych dla rozwijania różnych form partnerstwa”.

Obraz organizacji pozarządowych (przychody i rodzaje działalności) na podstawie badań GUS wg. raportu „Sektor non-profit w 2018 r.”:

- 1) Struktura przychodów organizacji pozarządowych w Polsce: 42,8% pochodzi ze źródeł publicznych (20,1% z JST; 10,2% z administracji rządowej; 7,5% ze środków UE i zagranicznych; 2,6% z 1% PIT), 14,8% z działalności gospodarczej, 17,1% z działalności statutowej odpłatnej, 1,5% w ramach zamówień publicznych. Składki członkowskie stanowią 6,1% dochodów, 12,6% pochodzi z darowizn i innych przekazanych środków, 1% ze zbiórek publicznych.
- 2) Rodzaje prowadzonej działalności organizacji pozarządowych w województwie warmińsko-mazurskim (badanie na próbie 3400 NGO): 77,6% organizacji pozarządowych prowadziła wyłącznie działalność nieodpłatną pożytku publicznego (w skali kraju to 69,6%); 15,9% prowadziło również działalność odpłatną pożytku publicznego bez działalności gospodarczej (w skali kraju jest to 22,2%); 4,5% organizacji prowadziło również działalność gospodarczą bez odpłatnej DPP – ok. 200 (w skali kraju to 5,2%); 2% organizacji prowadziło łącznie działalność odpłatną PP oraz gospodarczą – ok. 100 NGO (w skali kraju jest to 3%).

O współpracy wewnątrz i międzysektorowej na podstawie badań GUS z 2019 r.:

- 1) W 2019 r. 78,5 tys. spośród 89,4 tys. (w tym 3,5 tys. w województwie warmińsko-mazurskim) aktywnych organizacji non-profit współpracowało z innymi podmiotami (87,8%), o 0,6 p. proc. więcej niż w 2017 r.
- 2) Głównym partnerem współpracy dla organizacji były instytucje publiczne. Z administracją rządową, samorządową lub podległymi jej jednostkami, współpracowało 81,2% organizacji (woj. war.-mazur.: 81,1%). Drugą najczęściej wskazywaną grupą podmiotów, z którymi została nawiązana współpraca przez organizacje, były inne podmioty non-profit (54,8% - kraj, 56,9% - woj. war.-mazur.). Natomiast kooperacja z przedsiębiorstwami podejmowana była najrzadziej (34,0% - kraj, 34,9% - woj. war.-mazur.). W porównaniu z 2017 r., nie odnotowano istotnych różnic w podejmowanej kooperacji.
- 3) Celem współpracy z najczęściej wskazywanym sektorem publicznym, było pozyskiwanie środków finansowych (74,5%). Na wsparcie rzeczowe mogło liczyć 47,2% organizacji (w tym: 40,4% korzystało z lokalu nieodpłatnie lub na preferencyjnych zasadach).
- 4) Prawie połowa (49,6%) organizacji współpracujących z sektorem komercyjnym wskazała jako cel pozyskanie środków finansowych, a 43,2% - wsparcie rzeczowe (w tym 14,9% korzystanie z lokalu).
- 5) Wśród współpracujących organizacji 71,2% deklarowało brak barier we współpracy (73,8% w 2017 r.).
- 6) Najczęściej zgłaszaną barierą wśród organizacji współpracujących z administracją publiczną były złe, niejasne przepisy i procedury prawne, którą wskazało 12,8% jednostek. Następnie, niewiele niższy udział przy współpracy z tym samym sektorem miały bariery związane z brakiem relacji partnerskich (11,1%). We współpracy wewnątrzsektorowej najbardziej uciążliwy był brak wiedzy ze strony partnera (9,9%) oraz konflikt interesów (7,4%), natomiast organizacje współpracujące z sektorem komercyjnym najwięcej problemów wskazały, podobnie jak w obszarze wewnątrzsektorowym, w zakresie braku wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (15,7%).

7) Brak wiedzy nt. współpracy to bariera, przy której wystąpiły największe różnice w odniesieniu do 2017 r. Wśród organizacji kooperujących z przedsiębiorstwami nastąpił wzrost o 4,0 p. proc. (z 11,7%), we współpracy wewnątrzsektorowej – wzrost o 3,0 p. proc. (z 6,9%) oraz przy współpracy z administracją publiczną odsetek organizacji wskazujących ten problem także wzrósł o 2,7 p. proc. (z 6,9%).

W marcu 2020 r. ogłoszono w Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii w związku z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej wywołanej wirusem SARS-CoV-2, zwanej COVID-19. **Pandemia ma wpływ na wszystkie sfery życia, w tym również na działalność organizacji pozarządowych i powinna być wzięta pod uwagę przy planowaniu współpracy w poszczególnych latach.** Jej wpływ będzie widoczny przy realizacji zawartych w dokumencie zadań.

Z raportu GUS pt. „Organizacje non-profit w czasie epidemii COVID-19 (marzec - sierpień 2020)” wynika, że w okresie od marca do sierpnia 2020 r. 14,1% organizacji podjęło dodatkowe działania w związku z epidemią COVID-19, a 2 mln osób zostało objętych wsparciem organizacji pozarządowych w związku z epidemią. Najczęściej były to usługi społeczne (63,3%) lub wsparcie materialne (40,7%). W tym okresie organizacje przekazały wsparcie rzeczowe i finansowe o łącznej wartości 383,3 mln zł. Najwyższy odsetek organizacji podejmujących takie działania odnotowano wśród ochotniczych straży pożarnych (29,3%), a w dalszej kolejności wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (20,1%). Ponadto wysoki udział organizacji świadczących dodatkową działalność na rzecz odbiorców w związku z epidemią wystąpił wśród podmiotów posiadających status organizacji pożytku publicznego (22,9%).

W przypadku dziedziny działalności, wysokim odsetkiem podejmujących dodatkowe działania w związku z epidemią COVID-19 wyróżniały się podmioty prowadzące działalność związaną z pomocą społeczną i humanitarną (27,7%), ochroną zdrowia (20,6%) lub wspierające trzeci sektor (18,8%).

Organizacje non-profit najczęściej podejmowały dodatkowe działania na rzecz prywatnych osób fizycznych (54,9%). W dalszej kolejności jako odbiorców wskazywano całe społeczności (np. osiedle, sołectwo, gmina) – 31,0%, a następnie placówki ochrony zdrowia (17,8%). Ochotnicze straże pożarne, które najczęściej deklarowały podejmowanie dodatkowych działań wynikających z epidemii COVID-19, częściej w porównaniu do innych rodzajów organizacji, działały na rzecz całych społeczności (62,5%), rzadziej na rzecz prywatnych osób fizycznych (46,0%). Z kolei wysoki odsetek podmiotów działających na rzecz osób prywatnych wystąpił wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (65,5%) oraz fundacji (61,4%), a także charakteryzował organizacje posiadające status OPP (63,0%). Ponadto społeczne podmioty wyznaniowe stosunkowo często podejmowały działania na rzecz domów pomocy społecznej (23,6%), a fundacje na rzecz innych instytucji niż placówki ochrony zdrowia, czy domy pomocy społecznej (20,2%).

W ramach dodatkowych działań w związku z epidemią COVID-19 organizacje non-profit najczęściej realizowały usługi społeczne (63,3%). Rzadziej udzielano wsparcia rzeczowego (33,7%), a następnie finansowego (8,9%).

Prawie 3/4 organizacji podejmujących dodatkowe działania na rzecz odbiorców w związku z epidemią COVID-19 zaangażowało w ich realizację osoby pracujące społecznie (73,9%). Łącznie było to blisko 159 tys. osób.

W trakcie realizacji badania (kwiecień-sierpień 2020 r.) ponad 1/3 organizacji non-profit przewidywała, że ich sytuacja finansowa pogorszy się w 2020 r. w porównaniu do 2019 r. (37,2%). Dla porównania w 2017 r. prognozowało tak 9,1% podmiotów. Z kolei 58,6%

organizacji deklarowało, że ich sytuacja finansowa pozostanie bez zmian, a jedynie 4,1%, że poprawi się (w 2017 r. odsetki te wyniosły odpowiednio 72,8% i 18,1%).

Zdecydowana większość organizacji non-profit, które prognozowały pogorszenie się w 2020 r. ich sytuacji finansowej, wskazała, że jest to związane z epidemią COVID-19 (75,1%).

Z kolei z badań Stowarzyszenia Klon/Jawor dot. **wpływu pandemii na działalność organizacji pozarządowych**, których wyniki znajdziemy w raporcie: „Rok w pandemii. Raport z badań organizacji pozarządowych 2020/2021” wynika, że:

- ✓ 22% organizacji ocenia, że pandemia pogorszyła ich sytuację,
- ✓ 41% zawiesiła większość działań sprzed pandemii,
- ✓ 39% żadnych działań nie prowadzi on-line,
- ✓ 38% podjęło w związku z pandemią współpracę z innymi podmiotami,
- ✓ 52% dostrzega pozytywne konsekwencje dla swojej organizacji,
- ✓ 57% miało mniejsze przychody w roku 2020 niż w roku poprzednim, a zdecydowana większość wiąże to z pandemią,
- ✓ 29% dostrzega spadek w dostępie do źródeł samorządowych,
- ✓ 17% organizacji ubyło stałego personelu,
- ✓ 36% organizacji ubyło wolontariuszy,
- ✓ 47% organizacji dostrzega problem w utrzymaniu darczyńców i sponsorów,
- ✓ 65% organizacji obawia się utraty ciągłości usług świadczonych odbiorcom.

Rady Organizacji pozarządowych i Rady Działalności Pożytku Publicznego w województwie warmińsko-mazurskim:

Istotną rolę w rozwijaniu komunikacji i współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami społecznymi odgrywają ciała dialogu obywatelskiego oraz reprezentacje sektora pozarządowego. Ciała dialogu są powoływane przez organy wykonawcze JST jako podmioty o charakterze doradczym i konsultacyjnym, w ich skład mogą wchodzić przedstawiciele administracji samorządowej, innych podmiotów publicznych, przedsiębiorców, organizacji społecznych a nawet osób fizycznych. Z kolei reprezentacje III sektora są tworzone w sposób autonomiczny spośród osób działających w organizacjach pozarządowych, wybieranych w demokratyczny sposób i działają niezależnie od władz publicznych.

W pierwszej grupie szczególne znaczenie mają rady działalności pożytku publicznego (RDPP), w drugiej – rady organizacji pozarządowych (ROP). Ciała te, pomimo innego trybu powstawania i funkcjonowania, mogą realizować podobne cele i zadania, wzajemnie się uzupełniając lub działając zamiennie na obszarach gmin i powiatów, gdzie istnieje tylko jedna z tych form. Jedną z głównych funkcji RDPP i ROP jest opiniowanie aktów prawa miejscowego i innych dokumentów mających wpływ na funkcjonowanie organizacji obywatelskich na terenie gminy, powiatu i województwa. Ciała te mogą ponadto m.in. inicjować debatę publiczną o kierunkach rozwoju sektora społecznego, animować wspólne przedsięwzięcia, podejmować się roli mediatora w przypadku sporów pomiędzy samorządem i organizacjami, a także monitorować, jak działa administracja publiczna.

Według stanu na koniec czerwca 2021 r.¹, na terenie województwa warmińsko-mazurskiego działało 14 rad działalności pożytku publicznego, w tym 1 wojewódzka,

¹ Prezentowane dane są efektem badania ankietowego skierowanego do wszystkich JST w województwie, przeprowadzonego w lipcu 2021 r. (zwrot formularzy na poziomie 77,0%), jak również wywiadów telefonicznych zrealizowanych przez ROPWWM w czerwcu 2021 r. wśród pracowników starostw powiatowych zajmujących się współpracą z III sektorem oraz osób działających w organizacjach pozarządowych, w tym szczególnie aktualnych i byłych członków ROP.

6 powiatowych (w mieście Olsztyn oraz powiatach: elbląskim, kętrzyńskim, węgorzewskim, giżyckim i oleckim) oraz 7 gminnych (gminy wiejskie Elbląg i Mrągowo, gmina Pasłęk, Purda, Barczewo, Stawiguda, Ruciane-Nida). Jeśli zaś chodzi o rady organizacji pozarządowych, to aktywność wykazywała rada wojewódzka oraz 7 powiatowych ROP (miasta Olsztyna, miasta Elbląga, w powiecie działdowskim, braniewskim, nowomiejskim, ławskim i szczycieńskim).

Nie dysponujemy pełną wiedzą o funkcjonowaniu RDPP i ROP na poziomie miast i gmin. Niemniej na podstawie zaprezentowanych danych można sformułować opinię, że liczba RDPP i ROP jest niewielka (względem ogólnej liczby jednostek samorządu terytorialnego w regionie) i niewystarczająca, aby zaspokoić potrzeby w zakresie rzecznictwa interesów III sektora oraz inicjowania dialogu obywatelskiego na poziomie gmin i powiatów. Przyczyn tego stanu jest wiele, niemniej wśród głównych czynników utrudniających istnienie Rad można wymienić m.in.: obciążenie liderów dużą ilością obowiązków (identyfikowanych przez nich wyżej w hierarchii ważności), niedobór osób chętnych udzielać się społecznie w tej sferze, niedostateczne kompetencje osobiste, niski poziom wzajemnego zaufania i gotowości do dialogu w lokalnej społeczności, a także negatywne doświadczenia z wcześniejszych prób współpracy.

Powyższe nie oznacza, że w miejscach, gdzie nie ma działającej RDPP i/lub ROP, podmioty obywatelskie są pozbawione możliwości wpływania na debatę i decyzje podejmowane przez lokalnych decydentów. Możliwe są bowiem różne modele współpracy pomiędzy organizacjami i samorządami lokalnymi. Zarazem przykłady najbardziej aktywnych Rad w województwie pokazują, że zaangażowanie w działania rzecznicze i strażnicze może przynosić szereg dodatkowych korzyści, ponieważ możliwy jest efekt synergii wynikający z połączenia potencjałów różniących się od siebie podmiotów. Jednocześnie sprawnie działająca ROP lub RDPP może być dla samorządu równoprawnym i rzetelnym partnerem do dyskusji oraz wypracowywania rozwiązań w sytuacji pojawiania się wyzwań i trudności we współpracy.

Wolontariat w województwie warmińsko-mazurskim (wybrane zagadnienia - na podstawie badań własnych)

Kolejnym ważnym elementem budującym społeczeństwo obywatelskie jest zaangażowanie mieszkańców w ramach nieodpłatnej działalności społecznej – wolontariatu. Jest to ważny zakres tematyczny wieloletniego programu współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi.

W wymienionym wyżej badaniu ankietowym z lipca 2021 r. skierowanym do samorządów lokalnych zadano pytanie, czy JST ogłasza konkursy ofert dla organizacji pozarządowych na realizację zadań z zakresu ROZWOJU WOLONTARIATU? 12 samorządów odpowiedziało twierdząco na to pytanie na 98, które udzieliły odpowiedzi (12,24%). Na pytanie: Ile kół wolontariatu funkcjonuje w szkołach prowadzonych przez Gminę/Powiat? Udzielono odpowiedzi: łącznie 303 koła na 373 szkoły prowadzone przez te jednostki. Wyróżniają się: Elbląg (29 kół), Powiat Ostródzki (20), Olsztynek (11), Gmina Biskupiec Pom. (11), Morąg (10), Ostróda (9), Ława (8), Gmina Lubawa (7), Gmina Działdowo (7), Pisz (7), Gmina Rybno (6), Olecko (6). W ramach wymienionych kół zaangażowanych jest 6242 wolontariuszy.

Na potrzeby wieloletniego programu współpracy należy również wspomnieć, że na podstawie wskazanego powyżej badania, **tylko 8 samorządów/98** ogłasza otwarte konkursy ofert dla organizacji pozarządowych na realizację zadań z zakresu edukacji organizacji pozarządowych, szkoleń dla NGO i wolontariuszy, doradztwa dla podmiotów obywatelskich. Jest to ważna informacja w kontekście planowanych do realizacji zadań.

3. ANALIZA SWOT

Kapitał społeczny województwa warmińsko-mazurskiego w kontekście rozwoju sektora obywatelskiego

Mocne strony	Słabe strony
<p>1) Różnorodność sektora pozarządowego (od organizacji hobbistycznych czy działających akcyjnie do realizujących w sposób stały zadania publiczne i usługi społeczne). Profesjonalizacja części organizacji pozarządowych dysponujących zasobami ludzkimi, infrastrukturą społeczną – w tym prowadzące działania o zasięgu regionalnym, m.in.: ZHP, PCK, Caritas, PKPS, Banki Żywności, koła PSONI, Borussia.</p> <p>2) Duża liczba organizacji pozarządowych działających ponadlokalnie, budujących sieci współpracy i wsparcia innych organizacji oraz grup nieformalnych (finansowo, rzeczowo, doradczo, inspirująco). Profesjonalne organizacje „infrastrukturalne” wspierające III sektor oraz aktywność społeczności lokalnych (m.in. LGD, organizacje prowadzące OWES-y, FOSa, ESWIP, Federacja UTWWiM, Porozumienie UTW, Forum Warmia Mazury Lokalnie, organizacje prowadzące Ośrodki Działaj Lokalnie, a także Fundusze Lokalne, WM Federacja Sportu, WM Sejmik Osób Niepełnosprawnych, WM Związek OSP).</p> <p>3) Zwiększająca się liczba grup nieformalnych i ruchów społecznych, które pokazują, że mieszkańcy potrafią się spontanicznie włączyć w działania na rzecz osób potrzebujących, lokalnej społeczności czy środowiska (np. Grupa Oddam Obiad, Zielony Olsztyn). Aktywni, chcący działać mieszkańcy – społecznicy, pracujący w organizacjach, tworzący nowe organizacje, nieformalne grupy i ruchy społeczne.</p> <p>4) Funkcjonowanie Regionalnego Centrum Wolontariatu w Elblągu - wieloletnie</p>	<p>1) Istnieją „białe plamy” aktywności społecznej i obywatelskiej w regionie, zarówno w wymiarze terytorialnym (gminy o słabej aktywności społecznej), jak i dot. niskich kompetencji mieszkańców, w tym niektórych urzędników JST oraz części NGO.</p> <p>2) Brak zrozumienia problemów społecznych (niski poziom empatii/wrażliwości społeczeństwa). Niewystarczająca aktywność społeczna i obywatelska mieszkańców regionu. Słabe zainteresowanie działalnością społeczną i obywatelską mieszkańców (marazm, dodatkowo: lęk przed kontaktami społecznymi z uwagi na pandemię). Niska umiejętność i przestrzeń do współpracy, dążenie do szybkich efektów; wspólnotowość/współpraca jako wartości są często na poziomie deklaracji; roszczeniowość.</p> <p>3) Słabe wykorzystanie zasobów lokalnych (ludzkich, kulturowych, przyrodniczych, różnorodności kulturowej itp.) do rozwoju; niska wiedza mieszkańców o regionie.</p> <p>4) Niedofinansowane samorządy, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne oraz realizowane przez nie projekty. Niestabilność działalności i rozwoju, brak przewidywalności finansowania. Brak wsparcia instytucjonalnego dla stałych, ważnych, systemowych działań podejmowanych przez organizacje.</p> <p>5) Utrudnienia we współpracy z instytucjami publicznymi m.in. spowodowane rozbudowaną biurokracją, niedostatecznymi kompetencjami i wiedzą o sobie</p>

<p>doświadczenie, konsekwencja w działalności, stałe wsparcie doradcze dot. tworzenia i działania kół wolontariatu oraz koordynatorów wolontariatu.</p> <p>5) Zaangażowanie, zapał, determinacja osób tworzących organizacje pozarządowe oraz działających społecznie.</p> <p>6) Kompetencje społeczne, zaangażowanie, otwartość i elastyczność reakcji kadry organizacji pozarządowych w odpowiedzi na wyzwania.</p> <p>7) Aktywna reprezentacja regionalna sektora obywatelskiego – Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego; lokalne Rady NGO (aktualnie 7 działających powiatowych ROP).</p> <p>8) Istniejący model współpracy samorządów z organizacjami (np. świadomi pełnomocnicy wójtów/ burmistrzów/ starostów ds. współpracy z ngo, RDPP, COP-y, Centrum Wolontariatu w Elblągu – zadanie zlecone przez Miasto).</p> <p>9) Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego jest otwarty i współpracuje z organizacjami na wielu płaszczyznach; rozumie sytuację sektora społecznego w regionie; dobry klimat dla współpracy.</p> <p>10) Zwiększająca się liczba partnerstw/inicjatyw lokalnych samorządów z organizacjami, co przekłada się na zwiększenie świadomości, że współpraca jest ważna.</p> <p>11) Organizacje pozarządowe dobrym partnerem dla samorządów w projektach UE (aspekt miękkich działań).</p> <p>12) Dobre praktyki (modelowe) w zakresie współpracy organizacji, samorządów, biznesu i mieszkańców.</p>	<p>nawzajem, roszczeniowością, wzajemnym niezrozumieniem, konkurencyjnością.</p> <p>6) Niewystarczający, nie w pełni efektywny system wsparcia dla organizacji m.in. brak umiejętności tworzenia planów działań, diagnoz. Niedostateczny system wsparcia aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców oraz tworzonych przez nich organizacji i wolontariatu, w tym w zakresie informacji, szkoleń, doradztwa, dostępności zasobów rzeczowych i finansowych.</p> <p>7) Znikome wsparcie instytucjonalne dla grup nieformalnych i ruchów społecznych.</p> <p>8) Braki kompleksowej oferty z zakresu edukacji obywatelskiej – również niewielka oferta NGO, brak podkreślenia tego tematu w systemie edukacji; wąska oferta wolontariatu szkolnego; niewielkie, pozaszkolne wsparcie nauczycieli w zakresie lekcji obywatelskich i rozwoju wolontariatu w szkołach.</p> <p>9) Zbyt słaba promocja działań społecznych przez organizacje, samorządy oraz niskie zainteresowanie mediów tymi tematami.</p> <p>10) Cykliczność projektów – nietrwałość efektów i rozwiązań; system grantów rodzi konkurencyjność, niechęć do współpracy, dzielenia się, nie buduje stabilności działań.</p> <p>11) Niewystarczające kompetencje organizacji w zarządzaniu strategicznym i operacyjnym. Organizacje lokalne oparte są w dużej mierze o lidera (1 os.) = bardzo niestabilna perspektywa rozwoju, zbyt mało liderów, „wypalenie” liderów.</p> <p>12) Słaba komunikacja wewnątrz sektora obywatelskiego oraz pomiędzy organizacjami a samorządami.</p> <p>13) Zbyt słabo działające reprezentacje lokalne III sektora i ciała dialogu</p>
--	--

	<p>obywatelskiego (takie jak np.: powiatowe i gminne ROP, RDPP, rady młodzieżowe, rady seniorów, rady sportu).</p> <p>14) Niski wpływ i niska aktywność organizacji pozarządowych regionu na kształtowanie lokalnych i regionalnych polityk publicznych.</p>
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1) Programy dofinansowane z różnych funduszy (UE, norweskie, inne), w tym programy zorientowane na wsparcie sektora obywatelskiego. 2) Aktualny kryzys m.in. wywołany przez COVID-19 powoduje zmiany w postawach, zachowaniach mieszkańców (wyzwała solidarność społeczną, chęć wspierania się, włączania w akcje społeczne). 3) Dywersyfikacja źródeł finansowania NGO (zmniejszenie znaczenia dotacji publicznych, wykorzystanie metod fundraisingowych, odpłatnej działalności pożytku publicznego, działalności gospodarczej). 4) Zwiększające się środki finansowe na wsparcie sektora z programów centralnych. 5) Nowi osadnicy silni kadrowo, z nowymi pomysłami, zasobami i energią do działalności. Możliwości wynikające z włączenia w działania społeczne imigrantów. 6) Nowe sposoby komunikacji i narzędzia do działań (wydarzenia on-line, media społecznościowe), które pomogą informować, edukować o innowacyjnych projektach, programach, funduszach itp. 7) Rozwój usług społecznych w ramach Centrów Usług Społecznych. 8) Europejski Zielony Ład i Gospodarka Obiegu Zamkniętego. – rozwój w kierunku neutralności klimatycznej. 9) Proces budowania „nowej” tożsamości lokalnej/regionalnej. Wyzwalanie się ruchów zainteresowanych dziedzictwem kulturowym Warmii i Mazur. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Odptyw młodych ludzi do dużych miast, gdzie są bardziej prestiżowe uczelnie i lepsza praca. 2) Kryzysy polityczne, kryzysy wartości, potencjalne sankcje UE związane z nieprzestrzeganiem zasad praworządności. 3) Kryzys klimatyczny, energetyczny, żywnościowy. 4) Konsumpcjonizm, nastawienie na dobra materialne. Nastawienie na indywidualizm, a nie wspólnotowość. 5) Zmieniające się prawo; legislacja krajowa, nieprzewidywalność zmian prawnych. 6) Niestabilność sytuacji zdrowotnej powodująca wycofanie z życia społecznego, spowodowana m.in. COVID-19. 7) Instytucje, zmiany prawne, decyzje, brak spójności prawa, interpretacje utrudniające aktywność obywatelską, decyzje instytucji np. RIO dot. braku możliwości zawierania umów wieloletnich na działania społeczne. Kwestia niepełnej czytelności kryteriów oceny wniosków w niektórych konkursach dotacyjnych.

4. Cel główny programu

Cel główny programu to:

Wzmocnienie kapitału społecznego województwa warmińsko-mazurskiego przejawiającego się coraz większym współdziałaniem różnych podmiotów: społecznych, publicznych i prywatnych w realizacji zadań publicznych, w tym usług publicznych poprzez rozwijającą się współpracę samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi, w szczególności w obszarze zlecenia zadań pożytku publicznego, włączania organizacji pozarządowych w tworzenie i monitorowanie polityk publicznych, edukacji obywatelskiej, rozwoju organizacji pozarządowych oraz współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi.

5. Zakres przedmiotowy współpracy, priorytetowe zadania publiczne

Zakres przedmiotowy współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi wynika z ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, ustaw branżowych, *Warmińsko-Mazurskie 2030* Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego oraz innych programów i strategii wojewódzkich, w zakresie zadań pożytku publicznego.

Obejmuje on następujące sfery zadań publicznych wymienionych w art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie:

- 1) pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób, a także wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 2) działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 3) podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
- 4) działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;
- 5) ochrona i promocja zdrowia;
- 6) działalność na rzecz osób niepełnosprawnych;
- 7) promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy;
- 8) działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn;
- 9) działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym;
- 10) działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości;
- 11) działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
- 12) edukacja, oświata i wychowanie;
- 13) kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- 14) wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej;
- 15) ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego;
- 16) turystyka i krajoznawstwo;
- 17) porządek i bezpieczeństwo publiczne;
- 18) upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działania wspomagające rozwój demokracji;
- 19) ratownictwo i ochrona ludności;

- 20) upowszechnianie i ochrona praw konsumentów;
- 21) działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijanie kontaktów i współpracy między społeczeństwami;
- 22) promocja i organizacja wolontariatu;
- 23) pomoc Polonii i Polakom za granicą;
- 24) działalność na rzecz kombatantów i osób represjonowanych;
- 25) promocja Rzeczypospolitej Polskiej za granicą;
- 26) działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechnianie i ochrona praw dziecka;
- 27) przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym;
- 28) działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32 (sferach zadań pożytku publicznego wymienionych w ustawie).

Wyszczególniony zakres przedmiotowy współpracy wpisuje się w niżej wymienione priorytety współpracy. **Cele oraz zadania szczegółowe stanowiące realizację niżej wymienionych priorytetowych zadań publicznych wskazywane będą w rocznych programach współpracy.**

PRIORYTETOWE ZADANIA PUBLICZNE:

I. Edukacja, profilaktyka i promocja zdrowia publicznego

Zadania szczegółowe wynikać będą z potrzeb zdrowotnych mieszkańców naszego regionu zdiagnozowanych w oparciu o statystyki publiczne z obszaru zdrowia, a także ujętych w dokumentach wojewódzkich.

II. Promocja zatrudnienia i aktywizacja osób pozostających bez pracy

Głównym wyznacznikiem polityki samorządu województwa w tym zakresie jest strategia na rzecz zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich w województwie warmińsko-mazurskim.

III. Rozwój kultury fizycznej

IV. Integracja europejska i współpraca międzynarodowa

Zadania wynikają z priorytetów współpracy zagranicznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego uchwalanych przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz postanowień dwustronnych i wielostronnych porozumień, umów i listów intencyjnych, których stroną jest lub będzie Województwo Warmińsko-Mazurskie.

V. Upowszechnianie i ochrona praw konsumenta

Zadania wynikają z ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

VI. Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego

Zadania wynikają z programu wsparcia rozwoju kultury województwa warmińsko-mazurskiego.

VII. Ekologia, ochrona zwierząt i ochrona dziedzictwa przyrodniczego

Głównym źródłem zadań jest Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030.

VIII. Rozwój turystyki

Zadania wynikają ze strategii rozwoju turystyki Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

IX. Zapewnienie bezpieczeństwa na obszarach wodnych

Zadania w zakresie tego priorytetu wynikają z ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych.

X. Aktywizacja społeczności lokalnych na obszarach wiejskich

XI. Polityka społeczna

W obszarze tym wymienić należy następujące programy:

- Strategia polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2030,
- Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2027,
- Wojewódzki Program Polityki Prorodzinnej na lata 2022-2026,
- Wojewódzki Program Rozwoju Ekonomii Społecznej i Solidarnej,
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2021-2026,
- Wojewódzki program wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2021-2026,
- Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Warmińsko-Mazurskim
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii w Województwie Warmińsko-Mazurskim.

XII. Wzmacnianie potencjału twórczego, aktywności obywatelskiej i kompetencji społecznych młodzieży

XIII. Rozwój sektora pozarządowego województwa warmińsko – mazurskiego

XIV: Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym

Zadania wskazane w tym priorytecie wynikają w szczególności z programu polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego. Priorytet ten ma charakter interdyscyplinarny. Jest to również zbiorcza informacja dla środowisk seniorskich nt. planowanych zadań na rzecz osób w wieku emerytalnym w zakresie współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi.

XV. Żywność i ochrona dziedzictwa kulinarnego.

Żywność wysokiej jakości została wskazana w strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa jako inteligentna specjalizacja, wyróżniająca nasz region spośród pozostałych.

XVI: Podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej oraz pielęgnowanie polskości.

Zadania wynikają m.in. z Uchwały Nr XVI/294/20 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 maja 2020 r. w sprawie corocznego czczenia pamięci Ofiar tragedii spowodowanych przez oba totalitaryzmy, do jakich doszło w regionie, w szczególności w latach 1939-1956, w tym w formie honorowania Dnia Pamięci Ofiar Obu Totalitaryzmów na Warmii i Mazurach.

XVII: Działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych.

6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie infrastruktury współpracy, tworzenia warunków do społecznej aktywności – cele szczegółowe i zadania

Poniżej wskazano cele szczegółowe i zadania wieloletniego programu współpracy odnoszące się do **obszaru III współpracy, tj.: współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie infrastruktury współpracy, tworzenia warunków do społecznej aktywności**. Cele i zadania szczegółowe dot. dwóch pierwszych obszarów współpracy co roku będą wskazywane w rocznych programach współpracy.

1. EDUKACJA OBYWATELSKA

CEL 1.1. Podniesienie świadomości i wiedzy obywatelskiej wśród mieszkańców regionu.

CEL 1.2. Zwiększenie liczby mieszkańców zaangażowanych w działania społeczne i wolontariat.

CEL 1.3. Rozwój systemu wsparcia wolontariatu w regionie.

lp.	zadanie	wskaźnik	wartość wskaźnika	sposób weryfikacji wskaźnika
1.1	Kampanie społeczne i informacyjne zachęcające mieszkańców do działań filantropijnych, przekazywania 1% dla organizacji lokalnych z Warmii i Mazur (z wykorzystaniem mediów lokalnych i obywatelskich).	1) liczba kampanii regionalnych dot. 1% 2) liczba kampanii dot. dobroczynności („darczynności”)	1) co najmniej 1/rok 2) 1/program	- sprawozdania z realizacji kampanii - informacje medialne
1.2	Edukacja kadry pedagogicznej, członków organizacji pozarządowych i przedstawicieli podmiotów publicznych w kontekście prowadzenia zajęć, podejmowania inicjatyw i realizacji projektów dot. kształtowania kompetencji społecznych, obywatelskich, wolontariatu. Wykorzystanie aktywnych i praktycznych metod szkoleniowych, a także wsparcia po realizacji szkoleń.	1) liczba szkoleń 2) liczba projektów ze środków Samorządu Województwa i innych	1) co najmniej 1 w roku 2) co najmniej 1 w roku	informacje od podmiotów realizujących zadania z udziałem merytorycznym lub finansowym Samorządu Województwa WM
1.3	Wspieranie i promowanie współpracy szkół z organizacjami pozarządowymi i środowiskami lokalnymi, w tym realizacji wspólnych działań, projektów społecznych i edukacyjnych.	liczba zrealizowanych wspólnych działań, projektów społecznych i edukacyjnych	co najmniej 2 w roku	- sprawozdania z realizacji zadań zleconych org. pozarz. przez Samorząd Woj. - informacje od podmiotów realizujących

1.4	Promocja działań organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych i ich wpływu na rozwiązywanie problemów i zaspokajanie potrzeb lokalnych/regionalnych, w tym poprzez zaangażowanie mediów lokalnych/regionalnych oraz wykorzystanie mediów społecznych do promocji postaw obywatelskich, społecznych, wolontariatu itp.	1) liczba przeprowadzonych kampanii/akcji promocyjnych/projektów 2) liczba informacji na fb samorządu województwa dot. działalności sektora pozarządowego	1) co najmniej 2 w roku 2) co najmniej 20 w roku	- sprawozdania z realizacji kampanii - informacje internetowe
1.5	Włączanie mieszkańców w działania społeczne poprzez udział w inicjatywach społecznych, zadaniach realizowanych przez organizacje pozarządowe. Włączanie mieszkańców w zadania - jednym z kryteriów wyboru ofert w otwartych konkursach ofert organizowanych przez Samorząd Województwa.	liczba zrealizowanych zadań zleconych organizacjom pozarządowym ukierunkowanych na włączanie mieszkańców w działania	co najmniej 100 w roku	sprawozdania z realizacji zadań zleconych przez Samorząd Województwa organizacjom pozarządowym
1.6	Edukacja medialna - wykorzystanie Internetu, w tym mediów społecznościowych, lokalnych, obywatelskich jako narzędzia edukacji obywatelskiej.	1) liczba inicjatyw z zakresu edukacji medialnej 2) liczba uczestników	1) co najmniej 1 w roku	informacje od podmiotów realizujących
1.7	Udostępnianie informacji, wsparcie i edukacja mieszkańców do tworzenia i działania w organizacjach pozarządowych lub grupach nieformalnych, realizacji inicjatyw lokalnych i regionalnych, projektów społecznych.	1) liczba zrealizowanych zadań 2) liczba składanych wniosków do regionalnych programów grantowych np. FIO Warmia Mazury Lokalnie, Działaj Lokalnie (analiza porównawcza)	1) co najmniej 3 w roku	- sprawozdania z realizacji zadań zleconych org. pozarz. przez Samorząd Woj. - informacje od organizatorów konkursów grantowych
1.8	Realizacja i wsparcie konkursów doceniających i promujących aktywność społeczną i obywatelską, działalność liderów i animatorów, wsparcie działalności społecznej, zaangażowanie w wolontariat np. Godni Naśladowania, Barwy Wolontariatu.	1) liczba konkursów 2) liczba złożonych wniosków w konkursach	1) co najmniej 4 w roku 2) co najmniej 50/rok	informacje od organizatorów konkursów

1.9	Wsparcie tworzenia i funkcjonowania centrów wolontariatu, kół wolontariatu, organizacji wolontariatu w instytucjach publicznych i organizacjach pozarządowych, na przykład poprzez ofertę centrów wsparcia wolontariatu. Wykorzystanie zasobów lokalnych, działania na miejscu, szkolenia wolontariuszy - kompetencje merytoryczne.	1) liczba działających centrów, klubów, kół wolontariatu 2) liczba zadań zleconych przez Samorząd Woj.	1) co roku zwiększająca się 2) co najmniej 1 w roku	- badania własne - sprawozdania z realizacji zadań zleconych org. pozarz. przez Samorząd Województwa - informacje od podmiotów prowadzących
1.10	Upowszechnianie i wdrażanie zasad oraz dobrych praktyk angażowania wolontariuszy w organizacjach pozarządowych i instytucjach publicznych, w tym wolontariatu pracowniczego.	liczba zrealizowanych inicjatyw	co najmniej 2 w roku	informacje od podmiotów realizujących
1.11	Wspieranie zaangażowania i działań wolontariuszy, organizacji praktyk wolontariackich.	1) liczba wolontariuszy 2) liczba zadań zleconych org. pozarządowym	2) co najmniej 1 w roku zad. zlecone	informacje od organizatorów wolontariatu

2. ROZWÓJ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

CEL 2.1. Zwiększenie liczby kompetentnych liderów i animatorów działających na Warmii i Mazurach

CEL 2.2. Podniesienie potencjału organizacji pozarządowych oraz integracji i współpracy pomiędzy organizacjami

CEL 2.3. Rozwój systemu wsparcia organizacji pozarządowych w regionie

lp.	zadanie	wskaźnik	wartość wskaźnika	sposób weryfikacji wskaźnika
2.1	Realizacja szkół liderów i szkół animatorów w regionie (dostosowanych do potrzeb i potencjału uczestników, opartych o lokalne zasoby). Współpraca z podmiotami realizującymi szkoły liderów i animatorów na poziomie ponadregionalnym, w celu organizacji szkół w regionie.	1) liczba zrealizowanych szkół liderów i animatorów 2) liczba uczestników	1) co najmniej 1 w roku 2) co najmniej 10 w roku	informacje od organizatorów
2.2	Organizacja subregionalnych lub regionalnych spotkań dla liderów	1) liczba zorganizowanych	1) co najmniej	informacje od

	i animatorów, mających na celu podniesienie ich kompetencji, wsparcie w działalności, wymianę doświadczeń, integrację, budowanie współpracy.	spotkań 2) liczba uczestników	1 w roku 2) co najmniej 20/spot.	organizatorów wydarzeń
2.3	Szkolenia, doradztwo, towarzyszenie w rozwoju organizacjom, koncentrujące się głównie na: a) dywersyfikacji źródeł finansowania działań organizacji b) promocji działań c) współpracy z samorządami lokalnymi i innymi partnerami d) planowaniu strategicznym i operacyjnym e) korzystaniu z narzędzi cyfrowych i prowadzeniu działań on-line f) współpracy z biznesem g) organizacjach jako realizatorach usług społecznych, w tym poprzez patronaty organizacji z większym stażem i doświadczeniem nad działaniami organizacji początkujących, tworzenie partnerstw w działaniach.	1) liczba zorganizowanych szkoleń, spotkań doradczych 2) liczba uczestników	1) co najmniej 2 w roku 2) co najmniej 100/rok	- sprawozdania z realizacji zadań zleconych org. pozarz. przez Samorząd Województwa - informacje od podmiotów realizujących
2.4	Organizacja konferencji i spotkań organizacji pozarządowych mających na celu wzajemne poznanie, wymianę doświadczeń, podniesienie wiedzy i kompetencji członków, w tym poprzez współpracę i wsparcie przy organizacji spotkań powiatowych lub subregionalnych organizacji, m.in. organizacji wsparcia, federacji, LGD, organizacji prowadzących COP-y, OWES-y, WiM Lokalnie, Ośrodki Działaj Lokalnie - szczególnie w zakresie wymiany informacji, komunikacji na zewnątrz, tak aby różne programy/działania tworzyły synergię na poziomie wojewódzkim.	1) liczba zorganizowanych spotkań 2) liczba reprezentowanych podmiotów 3) liczba uczestników	1) co najmniej 1 w roku 2) co najmniej 50/spotkanie 3) co najmniej 80/spotkanie	- sprawozdania, listy obecności - informacje od organizatorów konferencji i spotkań
2.5	Organizacja wizyt studyjnych mających na celu poznanie działalności innych organizacji pozarządowych, zarówno w regionie jak i poza nim.	1) liczba wizyt studyjnych 2) liczba uczestników	1) co najmniej 1 w roku 2) co najmniej 15/wizytę	- sprawozdania, listy obecności - informacje od organizatorów

2.6	Rozwój programów/inicjatyw lokalnych mikrograntów na rozwój instytucjonalny i tematyczny organizacji pozarządowych i grup nieformalnych.	liczba programów/ inicjatyw grantowych		informacje od organizacji prowadzących
2.7	Wsparcie tworzenia i funkcjonowania ośrodków wsparcia organizacji pozarządowych, aktywizacji społeczności lokalnych oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.	liczba działających ośrodków		informacje od organizacji prowadzących
2.8	Promowanie roli samorządów jako wspierających rozwój organizacji pozarządowych i działalności społecznej – informacyjnie, doradczo, szkoleniowo, infrastrukturalnie itp.; wykorzystanie instytucji kultury do współpracy z NGO, wsparcia NGO i grup nieformalnych	liczba inicjatyw		informacje od organizatorów działań
2.9	Promowanie i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie wsparcia rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Łączenie zasobów organizacji i ich partnerów.	liczba inicjatyw		informacje od organizatorów działań

3. WSPÓŁPRACA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA I SAMORZĄDÓW LOKALNYCH Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

CEL 3.1. Podniesienie zakresu i jakości współpracy samorządów z organizacjami

CEL 3.2. Zwiększenie udziału organizacji w procesach partycypacyjnych prowadzonych przez samorządy

CEL 3.3. Zwiększenie liczby i wzmocnienie potencjału podmiotów dialogu obywatelskiego

lp.	zadanie	wskaźnik	wartość wskaźnika	sposób weryfikacji wskaźnika
3.1	Organizacja Forum Pełnomocników Województwa Warmińsko-Mazurskiego, mającego na celu podniesienie kompetencji urzędników współpracujących z organizacjami pozarządowymi, edukację, wymianę doświadczeń.	1) liczba zorganizowanych spotkań 2) liczba uczestników 3) liczba reprezentowanych samorządów lokalnych	1) co najmniej 1 w roku 2) co najmniej 60/spotkanie	- program Forum - informacja o jego realizacji
3.2	Organizacja we współpracy z lokalnymi samorządami i organizacjami spotkań organizacji pozarządowych i JST -	1) liczba zorganizowanych spotkań	1) co najmniej 1 w roku	informacje od organizatorów

	tworzenie przyjaznej przestrzeni do dyskusji, stosowanie aktywnych metod dialogu (np. spotkania typu open space, world cafe) na temat wyzwań, potrzeb społecznych oraz poszukiwania sposobów rozwiązywania lokalnych problemów.	2) liczba uczestników spotkań	2) co najmniej 30/spotkanie	wydarzeń
3.3	Promowanie dobrych praktyk dot. partycypacji społecznej, informowanie, edukowanie w zakresie narzędzi aktywnego dialogu obywatelskiego, w tym podczas konsultacji i współtworzenia polityk publicznych i prawa lokalnego.	liczba inicjatyw		informacje od podmiotów realizujących
3.4	Organizacja raz do roku regionalnego spotkania powiatowych i gminnych Rad Działalności Pożytku Publicznego, włączenie innych podmiotów dialogu obywatelskiego.	1) liczba zorganizowanych spotkań 2) liczba uczestników 3) liczba reprezentowanych podmiotów	1) co najmniej 1 w roku 2) co najmniej 20/spotkanie	- sprawozdania ze spotkań - listy obecności
3.5	Współpraca wojewódzkiej RDPP z lokalnymi radami – informacja, wzajemne wsparcie, wymiana doświadczeń, podejmowanie wybranych wspólnie tematów.	liczba inicjatyw		- informacje od podmiotów realizujących
3.6	Wsparcie działalności rzeczniczej i strażniczej organizacji pozarządowych, w tym poprzez animowanie tworzenia/funkcjonowania oraz wsparcie eksperckie dla powiatowych i gminnych rad organizacji pozarządowych.	liczba zrealizowanych inicjatyw	co najmniej 1 w roku	- informacje od podmiotów realizujących
3.7	Rozwój regionalnych kanałów informacji nt. współpracy JST i organizacji pozarządowych oraz działalności organizacji pozarządowych i innych podmiotów sektora obywatelskiego.	liczba i opis regionalnych kanałów informacji		informacja samorządu województwa

7. Sposób realizacji programu.

WSPÓŁPRACA FINANSOWA

Współpraca finansowa obejmuje następujące formy:

1. Zlecenie zadań organizacjom pozarządowym w trybie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, przy czym podstawowym trybem zlecenia będzie otwarty konkurs ofert:
 - 1) powierzanie wykonania zadania samorządu województwa wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie jego realizacji;
 - 2) wspieranie zadania wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie jego realizacji.
2. Zadania zlecane, realizowane w okresie roku budżetowego, wskazywane będą w rocznych programach współpracy.
3. W wybranych priorytetach szczególne znaczenie będą miały zadania o charakterze innowacyjnym, z uwagi na zadanie samorządu województwa, jakim jest prowadzenie polityki rozwoju w tym wspieranie innowacji. Zadanie o charakterze innowacyjnym rozumiane jest przede wszystkim jako zadanie, które zawiera nowe elementy w stosunku do działań dotychczas podejmowanych na danym terenie, w danej społeczności, czy uwzględniające nowe grupy odbiorców; do już realizowanych zadań zostały wprowadzone zmiany na podstawie dokonanej ewaluacji/oceny wcześniej prowadzonych działań, a zastosowane rozwiązania mogą zostać rozpowszechnione i wdrożone lub stanowić inspirację w innych społecznościach.
4. Samorząd może zlecić realizację zadania w trybie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z pominięciem otwartego konkursu ofert.
5. Zadania spoza pożytku publicznego mogą być zlecane i dofinansowywane przez Samorząd Województwa w trybie Uchwały Nr XIX/366/12 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2012 r. w sprawie trybu postępowania o udzielenie dotacji z budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego podmiotom niezaliczanym do sektora finansów publicznych i niedziałającym w celu osiągnięcia zysku na realizację zadań publicznych innych niż wskazane w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, sposobu rozliczania dotacji oraz kontroli wykonywania zleconych zadań. Zadania zlecane w tym trybie nie są przedmiotem wieloletniego programu współpracy, a dotyczyć mogą przede wszystkim promocji województwa warmińsko-mazurskiego.
6. W celu ułatwienia organizacjom pozarządowym pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych, tj. spoza województwa warmińsko-mazurskiego, istnieje możliwość dofinansowania wkładu własnego organizacji wymaganego przy realizacji projektów obejmujących wykonanie zadań Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego wskazanych w programach współpracy. Zasady dofinansowania zadań określa Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w uchwale o ogłoszeniu konkursu.
Celem wskazanego trybu jest wsparcie organizacji pozarządowych województwa warmińsko-mazurskiego poprzez pomoc w zakresie pozyskiwania dotacji i realizacji

projektów finansowanych z funduszy spoza województwa zbieżnych z zadaniami Samorządu Województwa.

7. Zarząd Województwa może również wspólnie z mieszkańcami województwa realizować zadanie publiczne w ramach inicjatywy lokalnej (na podstawie art. 19b ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie). Ocenę wniosków mieszkańców dokonuje się na podstawie Uchwały Nr XVI/279/20 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 maja 2020 r. w sprawie określenia trybu i szczegółowych kryteriów oceny wniosków o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej.

WSPÓŁPRACA POZAFINANSOWA

Współpraca pozafinansowa Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi obejmuje w szczególności następujące formy:

1. Wymiana informacji o kierunkach prowadzonej działalności, podejmowanych inicjatywach. Informacja może być podstawą prawidłowego diagnozowania problemów i potrzeb mieszkańców województwa, na podstawie których opracowywane będą zadania i programy regionalne.
2. Opiniowanie i konsultowanie projektów programów, strategii, aktów prawnych w dziedzinach stanowiących obszary wzajemnych zainteresowań i działalności.
3. Konsultacje aktów prawa miejscowego, projektów uchwał z Radą Działalności Pożytku Publicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Konsultacje prowadzone są zgodnie z trybem określonym w uchwale Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego lub na podstawie innych przepisów. Konsultacje mogą prowadzić również jednostki organizacyjne Samorządu Województwa.
4. Podejmowanie i prowadzenie bieżącej współpracy z organizacjami pozarządowymi w zależności od aktualnych potrzeb.
5. Zawieranie porozumień i umów dotyczących wspólnej realizacji zadań, projektów i inicjatyw.
6. Tworzenie i działanie w ramach wspólnych zespołów o charakterze opiniodawczym, doradczym, konsultacyjnym i inicjatywnym, grup roboczych, komisji konkursowych, w tym w zakresie opracowywania i monitorowania wojewódzkich dokumentów programowych i strategicznych. Szczególnym tego typu zespołem jest Rada Działalności Pożytku Publicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.
7. Zawieranie umów partnerstwa określonych w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Realizacja na tej podstawie zadań.
8. Obejmowanie honorowym patronatem Marszałka Województwa przedsięwzięć prowadzonych przez organizacje. Uczestnictwo Marszałka Województwa oraz innych przedstawicieli Samorządu w komitetach honorowych i organizacyjnych.
9. Rekomendacja projektu/zadania w celu ułatwienia pozyskiwania przez organizację pozarządową środków finansowych zewnętrznych.
10. Zamieszczanie w miarę możliwości informacji o organizacjach i ich inicjatywach w wydawanych przez siebie materiałach informacyjno-promocyjnych lub na własnej stronie internetowej Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego.
11. Współpraca w zakresie umieszczania informacji na stronach internetowych prowadzonych przez organizacje pozarządowe województwa.

12. Wspólna organizacja konferencji organizacji pozarządowych województwa warmińsko-mazurskiego oraz współpraca przy realizacji konkursu Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego pn. „Godni Naśladowania” i innych konkursów.
13. Pomoc w nawiązywaniu kontaktów zagranicznych.
14. Udostępnianie sal będących w zasobach samorządu w celu organizacji wydarzeń przez organizacje pozarządowe.
15. Współpraca w zakresie promocji województwa odbywa się m.in. poprzez udostępnianie organizacjom materiałów promocyjnych regionu, w przypadku uczestniczenia przez nie w wydarzeniach o charakterze ogólnopolskim lub międzynarodowym.
16. Współpraca samorządu województwa z wojewódzką reprezentacją sektora pozarządowego – Radą Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego.
17. Współpraca w zakresie standaryzacji zadań zleczanych organizacjom pozarządowym.

8. Ocena realizacji programu

Raport końcowy z realizacji programu przygotowany zostanie w roku 2028 z wykorzystaniem wskaźników zawartych w dokumencie.

Co roku, rozpoczynając od roku 2023, będzie przygotowywane sprawozdanie z realizacji programu wieloletniego za rok poprzedni. Ocena będzie dokonywana w odniesieniu do strategii rozwoju województwa. Analiza osiągniętych rezultatów zostanie zaopiniowana przez Radę Działalności Pożytku Publicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Po uzyskaniu opinii Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego dokument zostanie przedstawiony Sejmikowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

9. Finansowanie programu

Zakres realizacji działań ujętych w programie w znacznej części uzależniony jest od wielkości środków finansowych przewidzianych w rocznych budżetach Województwa Warmińsko-Mazurskiego, wysokości środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Warszawie przypadających na poszczególne lata jego realizacji oraz od możliwości finansowych organizacji pozarządowych. Istotnym elementem będzie zdolność stron współpracy do pozyskiwania dodatkowych środków zewnętrznych, w tym funduszy strukturalnych na realizację części przyjętych zadań. Realizacja niektórych działań nie wymaga dużych dodatkowych nakładów finansowych i te będą wdrażane systematycznie w ramach bieżących środków Samorządu Województwa.

Należy również zaznaczyć, że środki finansowe przeznaczone na realizację zadań z zakresu **profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy w rodzinie** pochodzą z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż hurtową alkoholu i uzależnione są od realnych wpływów do budżetu Województwa.

Na realizację zadań zawartych w programie planuje się przeznaczyć kwotę nie mniejszą niż 5 mln zł rocznie.

Kwoty przeznaczone na realizację poszczególnych zadań programu, ostatecznie obowiązujące, wskazane będą w uchwałach budżetowych na poszczególne lata.

10. Informacja o sposobie tworzenia programu oraz przebiegu jego konsultacji

W czerwcu 2021 r. Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął zasady i harmonogram prac nad wieloletnim programem współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi. Za przygotowanie projektu odpowiedzialne było Biuro Dialogu Społecznego i Pożytku Publicznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Nad zapisami projektu programu pracowała grupa robocza ds. rozwoju sektora pozarządowego województwa warmińsko-mazurskiego powołana Uchwałą Nr 31/346/21/VI Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 15 czerwca 2021 r. W miesiącach lipiec-sierpień 2021 r. odbyły się 4 spotkania warsztatowe dot. opracowania programu, w których uczestniczyli również inni przedstawiciele sektora pozarządowego województwa warmińsko-mazurskiego oraz Urzędu Miasta w Olsztynie.

Prace nad projektem programu realizowane były m.in. w ramach projektu partnerskiego Elbląskiego Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Pozarządowych ESWIP i Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego pt. „Kuznia ekspertów – wsparcie III sektora Warmii i Mazur” dofinansowanego w ramach programu Aktywni Obywatele-Fundusz Krajowy, finansowanego z Funduszy EOG.

Decyzją Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego odbyły się konsultacje projektu programu wieloletniego w terminie: **28 września – 28 października 2021 r.**

Przebieg konsultacji:(do uzupełnienia)

Konsultacje zostały przeprowadzone zgodnie z procedurą wynikającą z Uchwały Nr XVI/388/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 kwietnia 2016 roku w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania z radą działalności pożytku publicznego oraz organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.

Raport z konsultacji został umieszczony w BIP Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Olsztyn, listopad 2021 r.